

WIM HOUTMAN • redacteur nd.nl/columns

IETS VINDEN

'Hebt u vijanden?', vroeg de detective aan de man op wie een moordaanslag was gepleegd. 'Dat hoop ik wel,' was het antwoord, 'of ik heb niet duidelijk gemaakt wat ik vind.'
Toen redacteur Herman Veenhof in 2014 Johan Derksen ging interviewen, in diens woonstok Oudewater, trof hij iemand die, inderdaad, niet te beroerd was om een mening te uiten, maar verder 'een genuanceerd, wellevend man, die zelfs van empathie moet worden verdacht'. Niet voerbaar, maar muziek was zijn passie – diepvoelige bluesballads bij voorkeur. Natuurlijk gaat hij, als hij bij *Voetbal Inside* op tv een foute grap heeft gemaakt, een week later geen 'sorry' zeggen. Het aplomb, de hyperbol, de humor als een harde takt, het is zijn rol in dat programma. Met zijn noembaar en zijn hangbuiknor is hij zijn eigen typetje. Zolang het over voetbal gaat, is dat grappig en soms van dichtbij raak. Doen de heren een rondtoerje over maatschappelijke kwesties, dan schrijft het gebrek aan originaliteit en overdenking. Wat minder overall iets van vinden, dat zou voor voetbalhebbers, tv-gasten, twitteraars, op het gebied van verslaggeving, en andere belanghebbers helemaal niet zo'n slecht voornemen zijn. Ik probeer het wel eens. Soms lukt het.

ARIAN VAN ESSEN • ymbo-docent nd.nl/columns

MAG IK FALEN?

Twaalf jaar geleden trokken we samen op. Beiden waren we de strijd met onze verslaving aangegaan. De afkick en de eerste lessen op het gebied van verslaving en mijn leven, lagen achter ons. Nieuw gedrag aanleren, omdat dit makkelijker is dan oud gedrag afleren, hadden we geoefend in de beschermde omgeving van de groep waar we acht weken dag en nacht mee optrokken. Hierna was het tijd om dit in de praktijk te brengen. Voor mij betekende dit dat ik thuis ging wonen en nog drie dagen in de week naar de kliniek ging voor deeltijdbehandeling. Zij volgde dezelfde behandeling en woonde zelfstandig in een huis op het terrein van de kliniek.

In onze groep waren wij wel een beetje de hardiners. Beiden zagen we de nodige mensen gaan en komen. Zonder dat we super goede vrienden werden, herkenden we elkaar in meerdere opzichten. Als het niet in woorden was dan wel in een gekozen lied. De afgelopen jaren zagen we elkaar nu en dan wat op sociale media. Af en toe reageerden we op elkaar posts.

Vannoggen deelde ze dat het de afgelopen tijd fout was gegaan. Alcohol had haar weer gevonden. Eten ook. Die paar zinnen in een berichtje zagen zoveel meer dan je in duizend woorden kunt doen. Een terugval is voor elke betrokkene heftig, al is de uitwerking op ieder mens afhankelijk van de positie die je inneemt. Als partner of ander familielid kun je boos en teleurgesteld zijn. Of je afvragen waarom je het niet zag aankomen en het niet kon voorkomen. Als je er iets verder vanaf staat, kan onbegrip en boosheid de kop op ste-

ken. Voor iemand die zelf met verslaving worsteld heeft, kan het heel dubbel zijn. Je weet hoe dun de scheidslijn soms is, het kan je moedeloos maken en de ander zien vallen. Anderzijds kun je nog beter op jezelf letten. En de terugval? Bij hem of haar overheerst vaak schuldgevoel en schaamte. Nog erger soms dan de eerste keer met je verslaving naar buiten komen. En je zoekt naar antwoorden.

Mijn vroegere groepsnoot legt de verantwoordelijkheid bij zichzelf, maar zegt ook iets over acht weken bijna niemand zien en aanraken. Terwijl ik het in de kliniek langzaam begon te leren, was zij toet aan een enorme knuffelbeer. Hoe dan ook, ze ging kopje-onder en beleefde vervolgens de hele weg van schuld en schaamte opnieuw. Ze zeefte het inmiddels gedeeld met mensen om haar heen en is niet alleen opgekrabbeld, maar staat weer helemaal rechtop. Mijn schuldgevoel dat ik haar de afgelopen maanden niet even gepaapt of gebeld heb, maakte plaats voor blijdschap dat het haar lukte om overeind te komen. Daarnaast deelde ze een lied.

Woord voor woord greep het mij bij de keel. Nog steeds. Het spreekt over vaders huis. En dan niet zozeer er naartoe onderweg zoals de verloren zoon, maar er al gewoon zijn. De schaamte bij de deur laten. Dat mislukking niet het laatste woord heeft als vader in de kamer is. De kerstna werd gevraagd door de uitspraak dat een verhaal nog niet af is, als het verhaal niet goed is. Over mensen die vallen en mensen die thuishomen. En dat ik niet gedeeltelijk werd door mijn vader, maar dat was nog geen vaderdag, maar het voelde wel zo.

THEO SCHUYT • hoogleraar filantropische studies VU Amsterdam; president van het European Research Network on Philanthropy nd.nl/opinie BEELD ANP / ANTON KAPPERS

BIJ CRISES IS MEER NODIG DAN DE OVERHEID

... De COVID-19 pandemie biedt ook een inkijk in hoe samenlevingen in crises reageren. Overheden spelen een belangrijke rol, maar ook burgerinitiatieven, fondsen en filantropie zijn onmisbaar.

Het klinkt wellicht oneerbiedig, geleet op al het persoonlijke en zakelijke leed dat voortvloeit uit de pandemie, maar de pandemie is ook een interessant experiment vanuit wetenschappelijk gezichtspunt. Wat zien we gebeuren? Wat doen mensen en overheden, hoe reageren ze? Welke oplossingen worden gevonden? Hoe redden mensen, bedrijven en non-profitinstellingen zoals theaters en sportverenigingen zich wanneer het inkomen en de bestaanszekerheid wegvallen? In Nederland springt de overheid bij met omvangrijke steunpakketten voor de in nood verkerende markt. Uit Spanje en Italië komen beelden van hulpverlening door de Caritas. Van de Verenigde Staten zijn de lange rijen wachtenden voor voedselbanken bekend. Als de markt instort, proberen mensen in de regel eerst het zelf te redden. Maar als dat niet lukt, kunnen ze bij familie aankloppen of schiet de overheid te hulp. Als dat allemaal niet gebeurt, rest de gang naar de voedselbank of gaan het bedrijf en het theater failliet.

naakte bestaan
In theoretische zin kunnen deze praktische gevolgen van de COVID-19 pandemie als volgt worden geschematiseerd. Als het gaat om bestaanszekerheid, om het naakte bestaan, zijn mensen wereldwijd – of zij nu in Brazilië, Zuid-Afrika, Rusland of Zuid-Korea leven – aangevoerd op inkomsten uit de markt, op de eigen familie en netwerk van vrienden; op overheidsvoorzieningen of op filantropische steun van anderen. Andere maatschappelijke structuren zijn niet voorhanden; met deze 'instaties' moet de mensheid het doen. Sterker gezegd: als een van deze instituties niet aanwezig is – of geen actie onderneemt – overleven mensen niet en gaan ze dood. Natuurlijk is dit een schetsmatige, gesimplificeerde voorstelling van zaken: zo men wil idealtypen, die onvolledig de recht doen aan alle mogelijke combinaties en mengvormen. Niet-

MANON VANDERKAA EN LUCIA LAMEIRO GARCÍA • directeur van seniorenorganisatie KBO-PCOB, resp. coördinator van het Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten (NOOM) nd.nl/opinie

SCHAF DE MANTELZORGBOETE AF

... De Eerste Kamer heeft haar tanden laten zien. Grootouders, kleinkinderen, broers en zussen die voor elkaar zorgen, worden niet gekort op hun bijstandsuitkering. Een goede stap – nu is het hoog tijd dat de kostendelersnorm helemaal van tafel gaat.

Tienduizenden Nederlanders hebben te maken met de kostendelersnorm. Deze maatregel betekent dat een bijstandsuitkering verlaagd wordt als meerdere volwassenen op één adres wonen. Het gaat bijvoorbeeld om ouderen met een onvolledige AOW en een

tenin, dit basisschema kan wel inzicht bieden in hoe de dagelijkse werkelijkheid zich onder huidige crisis aan ons voordoet. Zo zien wij in Nederland dat de overheid een vangnet biedt met een omvangrijke noodpakket. Ook werkgevers- en werknemersorganisaties blijken in deze tijd van crisis het 'polieren' niet verleerd te hebben, zo noemt een handje geholpen door het kabinet. Daarnaast zijn er de vele uitdagingen van solidariteit. Het woord 'samen' wordt zeker tot het buzzword 2020 uitgeroepen. Ex-pleegkinderen melden zich vrijwillig aan toen de nood op de intensive care en in de zorg hoog was. Restaurants bezorgen gratis maaltijden aan eenzame ouderen in de buurt. Nieuwe digitale platformen en burgerinitiatieven ontstaan waar hulp en uitwisseling wordt georganiseerd.

Filantropie gaat niet uit van macht, maar van wat mensen verenigt.

Bestaande fondsen zoals het Kansfonds steunen de voedselbanken. Via het Prins Bernhard Cultuurfonds worden met de fondsenweringsactie 'Doemeemetejaow' de cultuurector gesteund. Kortom, wanneer door het uitvallen van de markt mensen binnen de eigen familie- of vriendenkring niet terecht kunnen en bedrijven en non-profitinstellingen in de knel komen, vervullen de maatschappelijke instituties overheid en filantropie elk, op hun eigen manier een rol. Wel kennen al deze instituties eigen regels, waarden en ethische principes. De markt voorziet in ieders levensonderhoud door middel van ruil. Hier geldt eigenbelang. Fair play en maatschappelijke verantwoordelijkheid zijn idealiter daarbij ethische principes.

Het gezin is het instituut dat het belang van de gezinsleden dient door middel van geborgenheid, aandacht en affectie, tenminste in ideale vorm.

Overheden dienen het algemeen belang. Zij construeren uit de belangen van betrokken politieke partijen en belangengroepen een algemeen belang. Politiek is een machtsstrijd die uitmondt in dat 'algemeen belang'. Filantropie heeft met overheden gemeen dat het 'algemeen belang' geïntendert. Maar de inhoud en de weg ernaartoe is anders. Filantropie gaat niet uit van macht, maar van het gemeenschappelijke: wat mensen verenigt. Het doel is het gemeen-

schapsbelang, dat gevoed wordt door betrokkenheid bij die gemeenschap. Wat levert deze exercitie op voor het begrip van de huidige situatie en van de toekomst die voor ons ligt? Nu de markt hapert, komen ook de andere instituties in actie. Alleenlijk maakt de COVID-19 crisis duidelijk dat Nederland het moet hebben van meerdere maatschappelijke instituties. Zal dit zo blijven? Wat gaat de overheid doen met een schuldenlast die

verreft moet worden als de ergste crisis voorbij is? Keren we dan gedeeltelijk terug naar het oude beleid van eerdere bezuinigingsoperaties, van eigen bijdragen en marktwerking? De reeds bekende duale keuze: of overheid of markt? Of wordt er met de sobere jaren die gaan komen voor andere varianten gekozen? De verwachting is dat Nederlanders weer een aandeel nemen in bepaalde collectieve voorzieningen. Niet om winst te maken, maar om theaterge-

zelschappen te laten overleven of het lokale onderwijs in de gemeente te steunen. Ook zullen in hoog tempo steuninstellingen en fondsen worden opgericht en zal fondsenwerving in een stroomversnelling komen. Want één ding is zeker: de overheid kan het niet alleen. Overal ter wereld nemen – door internet en sociale media – maatschappelijke initiatieven en platforms van burgers toe. Ook voor het realiseren van maatschappelijke doelen. <

Drukte bij Eetcafé het Leven in Leeuwarden. Het restaurant had op sociale media aangekondigd om vanwege de coronasluiting alle verse producten weg te gaan geven aan minderbedeelde.

aanvullende bijstandaanvulling (AD) die hulp en zorg krijgen van een inwonend kind. Toepassing van de kostendelersnorm houdt automatisch in dat per verworven waarde het huishouden wordt gedeeld een kortingspercentage wordt toegepast op de bijstandsuitkering. Ongeacht of deze medebewoners inkomsten hebben. Hierdoor kunnen zij een groot deel (tot zelfs hun volledige) aanvulling kwijt raken. In de praktijk kan dit oplopen tot enkele honderden euros per maand. Terwijl zij ook zonder de korting al niet rond kunnen komen, blijkt uit verschillende onderzoeken (SCP, NIBUD en Regio-

rit) voor elkaar te zorgen. Maar ook van origine Nederlandse AOW-geachtigen met een minimuminko-

men en een jongere partner zonder of met een (te) laag inkomen hebben met de kostendelersnorm te maken. Door het wegvallen van de (jongere) partneroelag op de AOW-uitkering is hun inkomen gedurende enkele jaren onder het bijstandsniveau. Dat betekent bijvoorbeeld dat een 67-jarige AOW'er met een vijf jaar jongere partner ruim vier jaar inkomen te kort komt op rond te komen. De veronderstelling blijkt niet te kloppen dat de meeste kosten tussen samenwonende volwassenen gedeeld kunnen worden. Dit geldt weliswaar voor de huur of hypotheek, maar niet voor voeding, persoonlijke

verzorging en benodigdheden, zorgverzekeringen en zorgkosten. Eerste Kamerleden wezen hier ook op. Zo zijn er mensen die intensieve zorg verlenen; zij gaan er in inkomen op achteruit, terwijl de zorglasten stijgen.

stress
De financiële voordelen voor de overheid van de kostendelersnorm wegen niet op tegen de nadelen ervan voor het welzijn van mensen, de woningnood en de tekorten in de professionele zorg en leiden tot meer wijkende woningen.

Onze oproep is dan ook heel eenvoudig: schrap de kostendelersnorm en leg ook geen korting op aan samenwonende AOW'ers met een minimuminkomen. Veel zorgzame Nederlandse families zullen er dankbaar voor zijn. <

riteit en de baten van samenwonen beslaan. Het afschaffen van de kostendelersnorm, niet voor niets ook mantelzorgboete genoemd, zal direct een positief effect hebben op gevoelens van stress en eenzaamheid, op het beroep dat wordt gedaan op de professionele zorg en leiden tot meer wijkende woningen.

Onze oproep is dan ook heel eenvoudig: schrap de kostendelersnorm en leg ook geen korting op aan samenwonende AOW'ers met een minimuminkomen. Veel zorgzame Nederlandse families zullen er dankbaar voor zijn. <

COLUMN

Corian Matsinger is jongerenwerker, religieuze trendwatcher, spreker, auteur en eigenaar van weblog Young & Holy. Hij schrijft maandelijks een column.

CORIAN MATSINGER nd.nl/columns

WELKOM THUIS BOEF

Hij is volgens eigen zeggen een voorbeeld voor de jeugd, maar ik denk dat veel lezers van deze krant daar iets anders over zullen denken. Ik heb het over rapper Boef. De beste jongen is miljonaire, heeft een kast van een huis, een groot zwembad en heel veel bingbling-dingetjes. Toch is het niet alles goud wat er blinkt in het leven van de zeventwintigjarige Sofiane Boussaadia. In de trailer van de driedelige *Vie-dardand docu Gewoon Boef* vertelt hij: 'Ik ben niet gelukkig'. Nu heeft de rapper mijn aandacht te pakken. Ja, ik weet het. De songs over geld, bitches en dure auto's zijn qua diepgang zo plat als die dubbel en de ja auto's zijn qua treitervloeger, en inderdaad dit is ook de man die de twee mededieners die hem een lift naar huis gaven, betitelde als 'kechs' (hoeren). Festivals en clubs weigerden de rapper een paar jaar geleden nog te laten optreden. Maar dat is allemaal passé. Het is 2020 en gelooft me: rapper Boef staat in de afspeellijsten van heel veel mobielijtes.

song als casestudy

Mijn zoonje van elf jaar wees me een paar weken terug op de nieuwe track *Trainstation*. Ja, ook in huize Matsinger weet de rapper (zoals hij het zelf noemt) zijn empire te bouwen. Met gefronste wenkbrauwen pakte ik de telefoon van zoonlief om de song te beluisteren. Langzaam lichten mijn ogen op. *Trainstation* is een nummer vol pijn, strijd, geloof, levensvragen en een schreeuw om erkenning. Mijn tussentijdse luisteradvies? Maak van deze song een casestudy voor elke hulpverlener, jongerenwerker of godsdiensterlarer. De zanger blik in de track (en de docu) terug op zijn reis door het leven. De kleine Boef groeide op in een achterstandswijk in Parijs, zijn pa zat in de bak, zijn moeder was verslaafd aan heroïne. Sofiane werd geadopteerd en ging in Nederland wonen. Maar zijn adoptieouders gingen uit elkaar, Boef ging bij zijn pleeg-papa wonen en dat pakte niet zo

'Maak iets van je leven jongen, maak me trots.'

goed uit. Toen Sofiane als een boef in de gevangenis zat, overleed zijn adoptieouder aan kanker. De jonge Boef mocht vijf dagen op verlof om bij het sterfbed van zijn mama te zitten. Ze vertelde Boef: 'Maak iets van je leven jongen, maak me trots.' En dat ging de adolescent Boef doen, hij moest en zou het maken. Hoe? Hij kreeg in de VS van zijn moeder ooit een cd van rapper Eminem. Het werd zijn ding, de boosheid, frustratie en het verdriet van je af spitten (rapen). Zoals in *Trainstation* waar de gelovige rapper viamt: 'Ik heb een moeder in Parijs, ook een moeder in de kist (kist) Dus een moeder maak ik blij, maar ook een moeder die ik mis (mis)'.
Het doet me pijn, er zijn gevoelens die ik wils ik zeg je eerlijk mensen, vroeger had ik niks (niks) 'k Heb geslapen op het trainstation Alleen God weet m'n eindstation Geboren om te winnen, dat begrijp je toch? Ik moet een miljonaire zijn voor m'n kleine komt.'

iets moois achterlaten
Boef vertelt bij radiozender FunX: 'Alles wat ik doe, is voor mijn moeder die vanaf boven meekijkt'. Wat denk jij, zou ze trots op hem zijn? Want die tien gouden horloges om je pols, en die dure auto's op de stoep maken bijvoorbeeld niet gelukkig. Boef weet dat ook wel: 'Als je vraagt wat mij écht gelukkig maakt, dan denk ik: kinderen, een gezin. Dat we barbecuën hier, kinderfeestjes houden. En dan iets moois achterlaten voor hen.'

Kijk ik gun Boef zijn huisje, boomje en beetje. Zijn krib, jacuzzi en een kinderfeestje. Boef wil het goed doen voor zijn kinderen. Maar, wat als hij zou ontdekken dat er nog een vader is, die hem nog veel meer te bieden heeft dan hij zich voor kan stellen? Als hij dat ontdekt – dat zou nog eens een mooi voorbeeld voor de jeugd zijn, toch?